

#soolotalkoot

Soolotalkoot 2021

KAMPANJAYHTEENVETO

**Markus Seppälä, Sannakajsa Velmala, Anne Holma,
Maarit Kytö & Titta Vikstedt**

Kampanja lukuina

Haitalliset vieraslajit ovat uhka luonnonvaraisille eliöille ja ekosysteemeille ja vieraslajien haitat tulevat ilmastomuutoksen myötä todennäköisesti lisääntymään. Siksi kansalaisten kannustaminen vieraslajien tunnistamiseen, ilmoittamiseen ja torjuntaan on tärkeää.

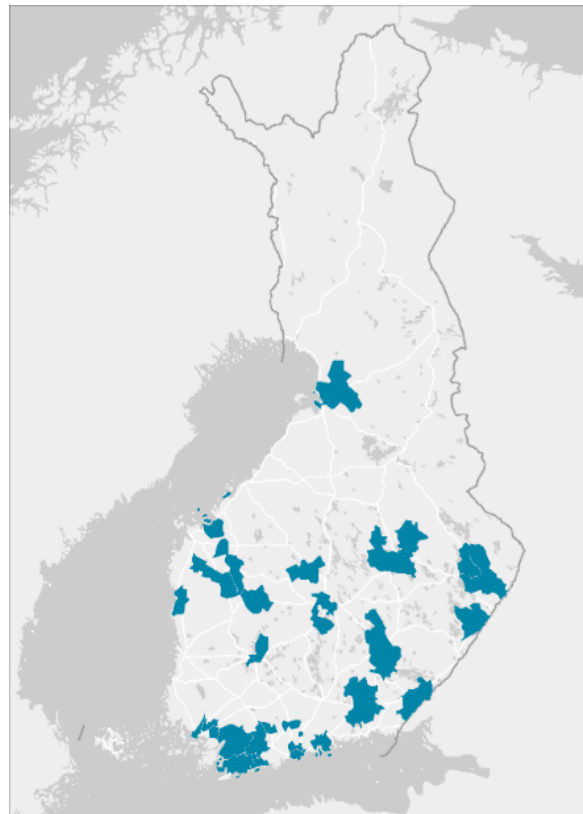
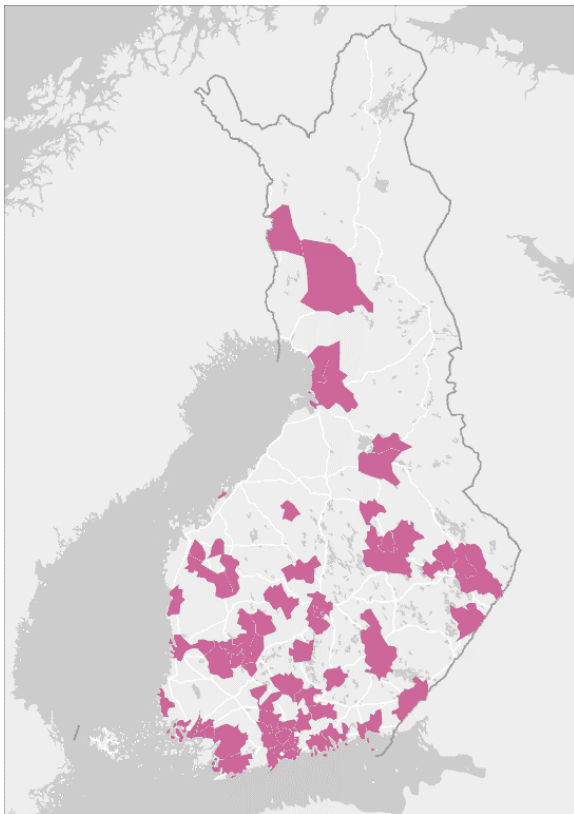
Innoittaakseen suomalaisia toimimaan, järjestivät Suomen ympäristökeskus, Luonnonvarakeskus ja Suomen luonnonsuojeluliitto kesällä 2021 vieraslajien omaehtoiseen havainnointiin ja torjuntaan keskittyvän [Soolotalkoot-kampanjan](#).

Kampanjan tavoitteena oli madaltaa suomalaisten kynnystä havainnoida ja poistaa luonnosta haitallisia vieraslajeja, sekä tarjota perinteisten ohjattujen vieraslajitalkoiden rinnalla mahdollisuus torjua vieraslajeja oman

aikataulun ja sijainnin mukaan. Kampanjaan rekisteröityi mukaan 31 kuntaa yli sadalla omatoimikentäpaikalla. Soolotalkoilojia mukaan ilmoittautui eri puolelta Suomea yhteensä 184 – heistä neljä viidesosaa oli naisia.

Vieraslajit.fi-sivustoa käytettiin kampanjan tiedonvälityksen alustana. [Soolotalkoot-pääsivulla](#) oli touko-elo-kuussa lähes 5000 vierailua. [Talkoolajien esittely](#) ja [talkoopaikat](#) -sivuja katsottiin 168 ja 2800 kertaa samalla aikajaksolla.

Kampanjan ilmoitustyökalulla iNaturalist-sovelluksella ilmoitettiin kesän aikana 100 henkilön toimesta noin 500 torjuntaa. Yhteensä 15 haitallista vieraslajia torjuttiin vajaan 5 hehtaarin alueelta.

Kuva 1. Soolotalkoisiin rekisteröityneiden yksityishenkilöiden kotikunnat vaaleanpunaisella ja viralliset soolotalkookunnat sinisellä.

Facebookissa "Soolotalkoot – Valta-kunnalliset vierasrajatalkoot" -ryhmässä oli enimmillään 440 jäsentä. Julkaisuja ryhmässä tehtiin kampanjan aikana 150 ja ryhmän sisältöä tarkasteltiin 14 330 kertaa.

Palautekysely soolotalkoilijoille

Kampanjasta lähetettiin sähköpostilla palautekysely rekisteröityneille soolotalkoilijoille. Kysely linkitettiin myös kampanjan Facebook-ryhmään. Kyselyyn saatiin 1.10.2021 mennessä 36 vastausta. Vastaajista kolme neljästä oli naisia, ja iältään vastaajat olivat 21–50-vuotiaita (40%) ja 51–80-vuotiaita (60%).

"Kiitos kampanjasta! Sen avulla löysin uutta hyödyllistä tekemistä ja uusia ystäviä talkoolaisten joukosta"

Kohdelajit, kohteet ja torjuntatyö

Vastaajat pitivät Soolotalkoiden pääkohdelajien kurturuusun, komealupiinin ja jättipalsamin valintaa onnistuneena. Lisäksi vastaajat ehdottivat espanjansiruetanan, aasialaisten tatarikasvien ja karhunköynnösten lisäämistä tulevina vuosina mukaan torjuttaviin lajeihin.

Kampanjan toivottiin pitävän paremmin esillä kaikkien haitallisten vieraslajien torjuntaa sekä havainnoista ilmoittamisen tärkeyttä. Vastaajat ilmoittivat tunnistavansa kohdelajit se-

Oulussa jättipalsamin kukinta jatkui elokuun alkupuolelle. Kuva: Jaana Keränen

kä muita Suomessa esiintyviä vieraslajeja hyvin. Neljännes vastaajista oli myös ilmoittanut havaintoja aikaisemmin – lisäksi 85% vastaajista oli tehnyt vieraslajien torjuntaa jo ennen Soolotalkoita.

Puolet kyselyyn vastanneista teki vieraslajien torjuntaa omalla Soolotalkoo-kohteella. Neljännes talkoili lisäksi myös kunnan ilmoittamalla vieraslajien torjuntakohteella, ja viidennes ainoastaan kunnan kohteella. Kaksi vastaajaa osallistui ainoastaan ilmoittamalla havaintoja.

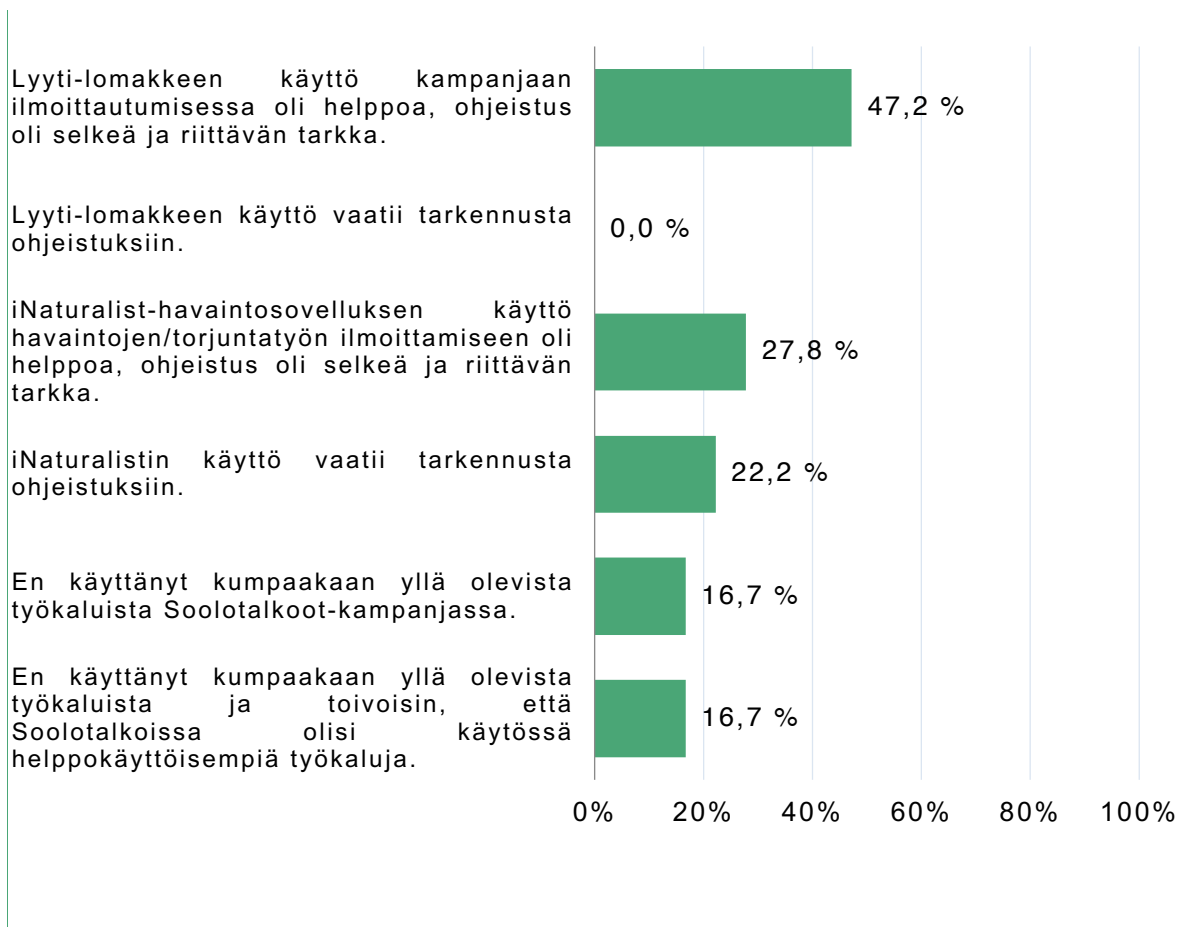
Vastaajat toivoivat vieraslajien tunnistamiseen ja torjuntaan lisää ohjeistusta. Myös vinkkejä hyvistä työskentelytavoista ja työkaluista toivottiin.

Moni toivoi myös oman asuin- ja mökkikunnan yhteisiä talkoita ja

paikallisviestintää vieraslajeista. Lisäksi paikallisyhdistyksiä kaivattiin aktiivisesti mukaan soolotalkoisiin. Kiinnostavana ideana esitettiin kehitettäväksi ja jaettavaksi tontinomistajan tietopakettia vieraslajeista.

Havaintojen ja torjuntajen ilmoittaminen

Kampanjassa käytössä olevista ilmoitustyökaluista tuli paljon palautetta ja ohjeita koettiin olleen aluksi jopa liikaa. Osallistumisohjeita yksinkertaistettiin kesäkuun aikana saadun palautteen pohjalta (Taulukko 1). Kolmannes vastaajista toivoi parempia ohjeita kampanjan osallistumisohjeisiin ja sovellusten käyttöön. Rekisteröitymistä pidettiin melko helppona, mutta osallistuminen kirjautumiseen ja ilmoittamiseen tuntui monesta vaivalloiselta.

Taulukko 1. Oliko kampanjatyökalujen käyttö helppoa vai vaatiiko käyttö tarkempia tai selkeämpiä ohjeistuksia?

Vastaajista noin puolet oli rekisteröitynyt Lyyti-lomakkeen kautta mukaan talkoisiin. Puolet vastaajista oli liittynyt myös Facebookin Soolotalkoot – valtakunnalliset vieraslajitalkoot -ryhmään. Joka kymmenes ei käyttänyt mitään kampanjan työkalua tai alustaa.

"Rakastan tehdä konkreettisesti asioita mutta joku muu saisi tehdä toimistotyöt. Meitä oli kolme ahkeraa tekijää ja olisimme olleet vahvoilla osallistumisessa, jos meillä olisi ollut sihteeri. Ensi vuonna jatketaan saman alueen jättipalsami alueella."

Vain noin puolet vastaajista otti käyttöön iNaturalist-sovelluksen ja sovelluksesta saatiin kesän ja syksyn aikana paljon kritiikkiä (Taulukko 1 Oliko kampanjatyökalujen...). Osa virheistä sovelluksen toiminnassa on jo tunnistettu ja korjattu. Torjuntajen ilmoittaminen oli kuitenkin monelle turhan mutkikasta. Lisäksi iNaturalistin kautta oli vaikea ilmoittaa osatorjunnat ja uudelleenkäynnit kohteessa. Osan sovelluksen käyttäjistä oli myös vaikea hahmottaa, miten säädellä ilmoitettujen esiintymien ja torjuntajen sijaintien riittävää karkeistusta yksityisyyden turvaamiseksi.

Kuudesosa vastaajista ilmoitti kaiken torjuntatyönsä iNaturalistin kautta, viidennes ilmoitti osan torjuntatyöstään – jopa 63% ei ilmoittanut tekemiänsä torjuntatöitä lainkaan.

Torjuntaja toivottiin voitavan ilmoittaa iNaturalist-sovelluksen lisäksi vieraslajit.fi sivuston, sähköpostin sekä suoraan jonkin karttapalvelun kautta. Riittävää karkeistusta pidettiin

tärkeänä havaintojen ilmoituksessa, ettei omalle esimerkiksi omalle pihalle saavu kutsumattomia torjujia.

Kehitysehdotukset kunnille

Vastaajat antoivat myös palautetta ja kehitysehdotuksia kunnille. Palautteissa korostuivat viestintään, ohjeistuksiin ja käytäntöihin liittyvät asiat. Lisäksi toivottiin, että oma asuinkuntakin osallistuisi kampanjaan jatkossa.

Kampanjan olisi toivottu näkyvän paremmin omassa kunnassa – esimerkiksi toritapahtumissa ja paikallislehdissä jopa viikoittaisina artikkeleina. Jotta tieto Soolotalkoot -kohteista siirtyisi kuntalaisille entistä paremmin, olisi kuntien tärkeää markkinoida tapahtumaa omissa kanavissaan asukkailleen läpi kampanjan.

Soolotalkoot -kampanjan käytäntöä, jossa kunnat perustavat valmiit torjuntapaikat, koetaan helpottavan ja madaltavan torjuntaa, kun asukkaiden ei tarvitse hakea torjuntaa kunnalta erikseen lupaa. Kuitenkin jotkin vastaajat kokivat hämmentäväksi sen, että kampanjan ohjeiden lisäksi piti erikseen tutustua oman kunnan erillisiin käytäntöihin. Lisäksi torjuntajen ja havaintojen ilmoittaminen useaan paikkaan – eli kampanjakanavien lisäksi kunnalle – koettiin vaivalloiseksi.

Myös vieraslajijätteen keräykseen ja jätteiden käsittelyohjeisiin toivottiin parannuksia. Esimerkiksi kasvijätteen keruulaatikon sijoitteluun toivottiin huolellisuutta. Ongelmalliseksi koettiin myös tilanteet, joissa kasvijätteen hävittäminen jätettiin talkoolaisien huoleksi.

Vantaan kaupunki pystytti soolotalkoisiin kaksi jättipalsamikeruukehikkoa. Ne olivat menestys sekä jättipalsamin torjunnassa että ympäristökasvatuksena - nyt asukkaat tuntevat jättipalsamin, koska ovat lukeneet kehikon kyljessä olevat infolappuset. Kuva: Sonja lahtinen / Vantaan kaupunki

Kehitettäviksi asioiksi mainittiin myös torjuntavälineet, joita voisi lainata esimerkiksi kirjastosta tai kunnan toimipisteistä. Lisäksi toivottiin, että kunnat ja vapaaehtoiset tekisivät tiiviimpää yhteistyötä, jotta resurssit saataisiin kohdennettua tehokkaasti eikä arvokas kitkentätyö hajautuisi sattumanvaraisesti – ehdotus koskee etenkin niitä kuntia, joissa kitkentä on sallittua kaikilla kunnan maa-alueilla.

Vastaajia pohditutti myös se, mistä saisi tietoa, osallistuttiinko kuntien osoittamalla Soolotalkoot -kohteilla torjuntaan. Kunnat voisivat siis jatkossa viestiä, havaittiinko kohteilla torjunnan jälkiä ja miten hyvin alueet saatiin vieraslajeista siivottua.

Palautekysely kunnille

Myös Soolotalkoo -kampanjaan osallistuneilta kunnilta pyydettiin kampanjasta palautetta ja kehitysehdotuksia osana Luonnonsuojeluliiton VieKas LIFE- hankkeen kaikille

kunnille suunnattua laajempaa vieraslajikyselyä.

Kyselyyn 10-11/2021 vastanneista kunnista 19 kertoi osallistuneensa Soolotalkoot 2021 -kampanjaan, 23 kuntaa ei osallistunut ja 17 ilmoitti että eivät osallistuneet, mutta ovat kiinnostuneita osallistumaan jatkossa. 3 vastaajaa ei osannut sanoa osallistuiko heidän kuntansa kampanjaan.

Suurin osa vastanneista kunnista viesti Soolotalkoista asukkailleen ja kannusti kampanjaan osallistumiseen (83 %) tai osallistui kampanjaan valitsemalla alueeltaan talkookohteita ja ilmoittamalla niistä kuntalaisille sekä kampanjasivuille (78 %). Lisäksi kunnista 17 % järjesti asukkaille myös ohjattuja kitkentätalkoita osana Soolotalkoot -kampanjaa..

Kampanjaan osallistuneet kunnat pitivät Soolotalkoot-kampanjan toimintamallia hyvänä, ja kokivat myös alueensa talkookohteiden valitsemisen ja ilmoittamisen järjestäjätahoille pääosin helppona (Taulukko 2). Kunnat pitivät myös heille tarjottuja viestintämateriaaleja sekä talkookohteille sijoitettuja kampanjakylttejä laadukaina. Yksi vastaaja toivoi myös printtimateriaaleja vanhemmalle talkooväelle, joka ei ole aktiivinen sosiaalisessa mediassa vaan seuraa painettua viestintää.

Kunnissa ei nähty merkkejä vieraslajien merkittävästä vähentymisestä kuntien osoittamalla Soolotalkoo-kohteilla kampanjan aikana. Myös asukkaiden vieraslajiaktiivisuus jäi kuntien mielestä vaatimattomaksi.

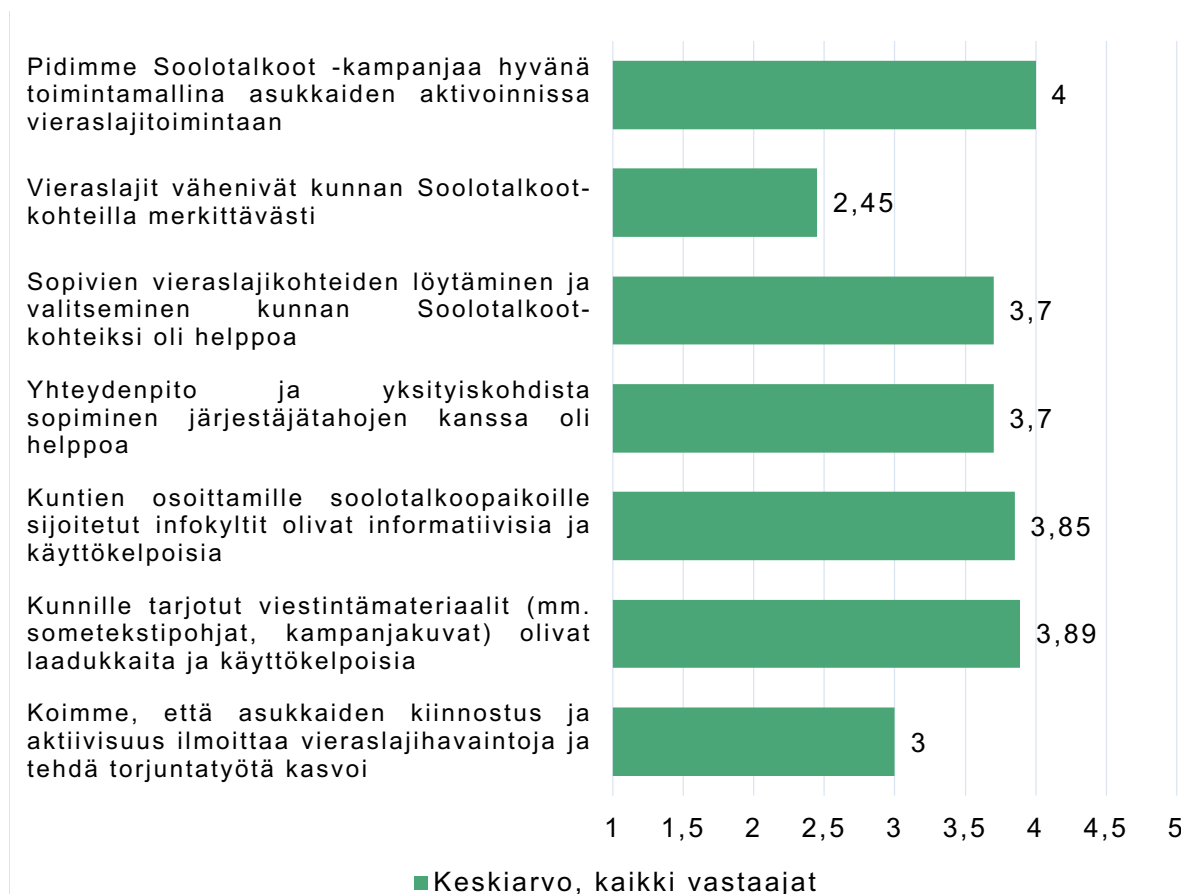
Soolotalkoilijoiden torjuntatulokset kuntien kohteilla vaihteli alueittain, esimerkiksi VieKas LIFE-hankkeen Pohjois-Savon aluekoordinaattori kertoi soolotalkoilijoiden tyhjentäneen erään kahden hehtaarin laajuisen jättipalsamikasvuston kokonaan kampanjan aikana.

Monet kunnat toivoivat kommentissaan kuulevansa osallistumista vaativista kampanjoista mahdollisimman hyvissä ajoin, mikä antaisi kunnille aikaa valmistautua ja viestiä osallistumisesta myös asukkaille.

Usea vastaaja kertoi kuulleensa Soolotalkoot-kampanjasta ensimmäistä kertaa kyselyyn vastatessaan. Tämä oli odotettu vastaus, sillä kampanjan järjestäjät ehtivät viestiä kunnille

kampanjasta vasta melko myöhään keväällä 2021.

”Kaupungissa ollaan kiinnostuneita osallistumaan ensi vuonna-kin! Osalla kohteista torjunta toimi hyvin, osalla ei niinkään. Jotkut saattoivat kokea mukaan ilmoittautumisen hieman hankalaksi. Muuten oli selkeä ja toimiva homma.”

Taulukko 2. Kuntien kokemukset Soolotalkoot-kampanjasta ja sen vaikuttavuudesta. (Vastausvaihtoehdot 1 & 2 = Täysin/osittain eri mieltä, 3 = En osaa sanoa, 4 & 5 = osittain/täysin samaa mieltä).

Soolotalkoiden kehitysehdotuksia

Soolotalkoilijat todennäköisesti tekivät enemmän torjuntaa kuin mitä ilmoittivat – ilmoitustapa (iNaturalist projekti) saatettiin koeta hankalaksi. Havaintojen ilmoittamista voidaan myös pitää ylimääräisenä vaivana ja toisarvoisena konkreettiselle torjuntatyölle.

Torjuntatyön ilmoittamisesta Suomessa on tehtävä mahdollisimman helppoa. Jatkossa on tärkeää korostaa viestinnässä havaintojen ilmoittamisen merkitystä torjuntatyön rinnalla.

Kunnat pitävät soolotalkoita hyvänä toimintamallina ja tulevat mielellään mukaan kampanjaan, kunhan viestintä ja suunnittelu aloitetaan hyvissä ajoin.

Soolotalkoot -toiminnan järjestämiseksi jatkossakin tarvitaan yksi tai kaksi pääorganisaattoritahoa, ja yhteistyökumppaneiksi esimerkiksi järjestöjä, jotka voivat aktivoida jäsenistönsä osallistumaan kampanjaan.

Soolotalkoisiin osallistuvan kunnan ja sen yhdistysten tai asukkaiden on hyvä kokoontua talkookauden suunnittelupalaveriin jo hyvissä ajoin keväällä. Näin kunta saa tietoa asukkaiden omista talkookohteista ja asukkaat kunnan tietoa toiveista ja mahdollisesta tuesta torjunnan ja kasvijätteen keräämisen toteuttamiseksi.

Lopuksi

Soolotalkoot sai pääosin hyvää ja kiitävää palautetta – loppuarvosanaksi osallistujakyselyyn vastaajat antoivat

4.5/5. Kaikki 2021 palautekyselyyn vastanneet ilmoittivat osallistuvansa soolotalkoisiin myös ensi vuonna. Kampanjan infotauluja kiiteltiin ja kampanjan koettiin lisänneen ihmisten kiinnostusta poistaa haitallisia vieraslajeja.

"Olen jo monta vuotta kitkenyt jättipalsamia yksin ja ilahduin, kun muutkin alkoivat kitkemään lajia."

Soolotalkoot-kampanjan toteutuksesta vastasi Suomen ympäristökeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen [DIAS-hanke](#) (2019–2021) yhteistyössä Suomen luonnonsuojeluliiton [VieKas LIFE -hankkeen](#) (2018–2023) kanssa.

Soolotalkoot -kohteet merkittiin maastoon kyltein.
Kuva: Kerttu Hakala/SLL

VieKas LIFE -hanke (Invasive LIFE, LIFE17 NAT/FI/000528) on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta, jonka avulla tuetaan ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeita ja sitä kautta EU:n ympäristöpolitiikan toimeenpanoa. Tämän julkaisun sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.